

Något yrkande att tvenne examina för folkskolan anordnas, en *högre*, avsedd för de mera bemärkta befattningarna, och en *lägre*, avsedd för de övriga, har, mig veterligt, ej framkommit.

Vår nuvarande organist- och kantorexamen med sina kurser för godkända betyg upp till Berömlig är så pass omfattande, att den bör kunna räcka såsom kompetensvillkor för samtliga platser i riket. Skulle emellertid utvecklingen på någon plats tarva någon komplettering i t. ex. instrumentation och orkesterbehandling m. m., så kan detta lätt ske utan att man behöver riva sönder det nuvarande examensväsendet.

Man bör aldrig stifta lag efter *undantagsförhållanden*.

Om tvenne examina inrättades, skulle helt visst den lägre examen komma att betraktas som *mindervärdig* och anseendet för innehavaren av sådan examen bliva därefter. De reala verkningarna torde icke bliva mindre ödesdigra, då frågan om lönereglering i sinom tid skall behandlas.

Här föreligger sannerligen skäl för betänkligheter inför ett sådant förslag, som Musikaliska Akademien kommit fram med.

En sak i vår nuvarande examen bör dock rättas: I stället för nuvarande *tre* betygsgrader, B, AB och A, med sina långa distanser mellan varje grad, bör införas samma betygsgrader, som gälla vid våra andra undervisningsverk, nämligen betygsgraderna B, Ba, AB, a och A. Härigenom kan en mera noggrann värdesättning av kunskapsmättet åstadkommas.

Jag har med detta inlägg endast velat rikta uppmärksamheten på att en av organistkårens livsfrågor är i färd med att lösas av Musikaliska Akademien, utan att den kår, som det gäller, lämnats tillfälle att yttra sin mening. — För övrigt synes det mig anmärkningsvärt, att Centralstyrelsen för Sveriges allm. Org. och kantorsförening under de senaste decennierna så sällan hänskjutit frågor av vital betydelse till prövning och uttalande av stiftsföreningarna.

Fredrik Hjort.

Kyrkosångsmötets eftermäle i utlandspressen.

II.

Den redogörelse för kyrkosångsmötets eftermäle i utlandspressen, som påbegyntes i förra numret, fortsättes härnedan.

Två av de danska representanterna, organist Julius Foss, ordförande i och representant för Dansk Organist- og Kantorsamfund, och slotsorganist Th. Gilberg, ordförande i och representant för Dansk Organist- og Kantorforening, ha i Dansk Kirkemusiker-Tidende (n:ris 12/1927 och 1, 2/1928) infört redo-

görelser för mötet, ur vilka följande utdrag meddelas:

Herr J. Foss skriver bl. a.:

— — —

Morgentjenesten om Lørdagen var derimod en rigtig liturgisk Gudstjeneste — —.

Ved denne og efterfølgende liturgiske Tjenester tog Sangerne Plads i Højkoeret, Herrerne, hvoriblandt en Del unge Præster, i Korets Sydside, Damerne i Korets Nordside, medens der til Altertjenesten fungerede 3 Præster foran Alteret. Og ved disse Lejligheder naaede denne Kirkesangshøjtid saavel sangligt som gudstjenstligt sine Kulminationspunkter. Selv bortset fra, at den

liturgiske Tjeneste baade fra Præsternes og fra Sangernes Side udførtes virkelig smukt, og det gjorde den, indebar den saa store religiøse Værdier, at den maatte bundfælde sig i Troslivet. Ja selv hos Tilhørere uden Berøring med Kirke og Menighed maatte den efterlade Indtryk af aandelige Værdier, der maaske kan faa Evighedsbetydning ogsaa for dem. Den liturgiske Sang var paa svensk Sprog til gregoriansk Musik og blev sunget unisono — heldigvis uden ledsagende Orgelspil. Det var betagende at høre de hellige Ord fremført paa denne Vis, sunget i Hjertets Enfoldighed med de hellige, oldkirkelige Melodier. Det er, som om den giver større Betingelser for virkelig Fromhed, end Prædikenen kan, denne være sig nok saa fuldkommen i enhver Henseende.

Om Eftermiddagen Kl. 4 holdtes Kirkekoncert i St. Lars Kirke med Orgelspil af Prof. *Otto Olsson* fra Stockholm, som spillede en Række interessante Kompositioner fra den Før-Bach'ske Periode, og Strängnäs Stifts Kirkesangerforbund under Ledelse af Kantor *Andrén* fra Örebro sang nogle Korsange fra Renæssancetiden. Saa-vel denne som efterfølgende Koncerter var af betydelig Interesse, og de udførte Kompositioner vidnede om et intensivt og maalbevidst Arbejde med den religiøse Kunstmusik. Om Aftenen holdtes i Domkirken en Koncert udelukkende af Korsang, hvoraf en Midterafdeling udførtes af det samlede, tusindstemmige Kor og var af mægtig Virkning, især Händels Sejrskor af Oratoriet »Judas Makkabæus» og Bachs Bearbejdelse af Hasslers Melodi, der nu bruges til »O Hoved, højt forhaanet». En Del Korsange af nyere Oprindelse var problematiske i Henseende til musikalsk Værdi.

Søndag den 16. var en næsten for indholdsrig Dag, der begyndte med festlig Højmesse-tjeneste i begge Byens Kirker.

Da denne Koncert (søndagens middagskoncert) var forbi, samledes en Del i Latinskolens Aula for at høre Prof., Geheime-raad *Smend* fra Münster holde Foredrag om tysk Kirkesangerarbejde i de sidste ti Aar. Prof. S. begyndte med at fremhæve, at der maa skelnes skarpt imellem religiøs Musik og Kirkemusik eller gudstjenstlig Musik. Men da han senere i Foredraget skulde til nærmere at udrede, hvad han betragtede som hørende til den ene eller den anden Gruppe, aabenbarede han Anskuelser, der i væsentlig Grad afviger fra, hvad vi mener er gudstjenstlig Musik eller blot religiøs

Musik. Foredraget overværedes af Prins *Eugén*.

Foredraget var næppe til Ende, før den næste Koncert i Domkirken fandt Sted. Ved denne medvirkede Prof. *A. Schweitzer* med Bachske Kompositioner og gjorde som altid et dybt Indtryk. Desforuden opførtes med Kor, Orgel og Orkester J. S. Bachs Magnificat, der i det store og hele fik en smuk Udførelse. Efter at have hørt Prof. Smends Foredrag virkede dette Magnificat næsten som Illustration, idet det med største Klarhed slog fast, at denne Bachske Musik vel er baaret af den dybeste og inderligste Tro, men i hele sin Udtryksmaade fjerner sig meget langt fra, hvad der rettelig kan betegnes som gudstjenstlig Musik, og demonstrerede Bachs Musik som *religiøs Koncertmusik*, medens Prof. Smend havde anbragt den under Rubriken Kirkemusik.

Søndagen sluttede saa med en liturgisk Aftenbøn, 3: Kompletorium og Prædiken af Pastor, Dr. *Mollis-Mellberg* fra Helsingfors; og som Søndagen sluttede paa skønneste Vis, begyndte Mandagen med en liturgisk Morgenbøn 3: Matutin eller Ottesang. Den prægtige, gotiske Domkirke, der kan rumme godt og vel 3000 Mennesker, har været ganske fyldt til næsten alle Tjenester og Koncerter, skønt der til de sidste kun var Adgang mod Entré. Ved Morgenbønnen om Mandagen var Kirken dog ikke nær fyldt.

Man maatte igen kritikløst give sig ind under den gregorianske Sangs ejendommelige og enfoldige Maade at frembære Ordene, saa de fylder Hjertet med Lov og Tak til Gud, fordi han har helliget disse Toner til Gudstjenestens Forskønnelse og Højnelse. Hvor maa de Mennesker i Grunden være fattige, for hvem Tonernes Deltagelse i Guds Tjeneste er noget ligegyldigt eller maaske noget endda ringere! Her i Sverige har man forsøgt ogsaa i Landsbykirker at indføre liturgiske Tekster med gregoriansk Musik, og det viser sig ikke allene at kunne gøres med minimale Midler, men at Menigheden ogsaa viser Modtagelighed for og Glæde over denne Maade at berige Gudstjenesten paa. Disse liturgiske Tjenester er ganske fri for ethvert Præg af Koncert, hvilket ogsaa er nødvendigt, for at de tilstedeværende ikke skal føle sig som Tilhørere, men som levende Stene i Guds Tempelbygning.

Ved Koncerten i St. Lars Kirke Kl. 1 spillede den unge, fremragende Orgelspiller *Waldemar Ahlén* en Del franske Kompositioner, som klang udmærket. Samme Sted Kl. 4 holdt Prof. *Smend* fra Münster Foredrag om Komponisten *Hein-*

rich Schütz, en af Bachs betydeligste For-gængere.

Kirkesangshøjtidens sluttede Mandag Aften med en højtidelig liturgisk Guds-tjeneste i Domkirken, ved hvilken Pastor *Hauffmann* fra Lyngby i Skaane — en af Mødets ledende Personligheder — holdt en overordentlig gribende og tankevækkende Prædiken. Efter denne fulgte et liturgisk Kompletorium, sunget som ved de tidligere nævnte Gudstjenester, og denne sluttede da paa sædvanlig Vis med Bøn og Velsig-nelsen.

*

Herr Gilberg inleder sin »Beret-ning» med denna livfulla skildring av resan genom Sverige:

Med Morgentoget 7,40 fra Malmö gik Rejsen mod Linköping. I Lund forøgedes Passagerernes Antal betydeligt, en Mængde Præster og Sangere satte straks sit Præg over de store Gennemgangsvogne, og man mærkede, at der skulde ske noget i Linköping, thi stadig hørtes dette Bynavn i Samtalerne, hvortil jeg foreløbig var tavs Tilhører. Ved alle større Stationer og Knudepunkter kom stadig Rejsende, der havde Linköping som Maal, og Pladsen i Kupéerne blev noget trang. Det var morsomt at sidde og høre og se paa alle disse glade Præster, Organister, Kantorer og Sangere, der ligesom hørte til en Familie, og Hilsener og Gensynsmil krydsede hinanden, og Mødets store Haandbog blev studeret og diskuteret baade i Kupéer og Gange.

Ved et Tilfælde opdagede mine Rejse-fæller, at jeg var Dansker, og min Haand-bog røbede, at jeg ogsaa skulde til det store Møde i Linköping. Der blev en Præsenteren og Udveksling af Haandtryk, og snart var jeg optaget i det smukke Broderlag og fik mangan fornøjelig Sam-tale om vort fælles Virke ved Orgel og Kor, om Menighedssang, dens Maal og Midler, samt om Kirkemusikernes Kaar i Sverige og Danmark. Jeg stjal mig til af og til at beundre de smukke svenske Landskaber med gulbrun Skov, smukke Søer og hvirvlende Elve, store Stræk-ninger med Græs og Smaakrat, oversaaet med mos- og lavbevoksede Kampesten, — en pragtfuld og storslaaet Natur, der stemte Sindet festligt og forventningsfuldt.

— — — Lokalbestyrelsen var paa Bane-gaarden for at modtage de fremmede Gæster, og snart var alle samlet paa Trap-pen foran Banegaarden, hvor Pressefoto-graferne havde travlt med at forevige og Bestyrelsen med at præsentere Gæsterne

for hinanden og for deres elskværdige Værter, der i hjertelige Ord bød os Vel-kommen og førte os til deres gæstfri Hjem, medens Kordirigenterne og Sangerne sam-ledes i Domkirken til Prøve med forskel-lige Kor, der trolig sled i det, medens Gæsterne hyggede sig i de forskellige Hjem og blev kaldt Farbroder af børnene, en smuk svensk Skik, der i høj Grad mener, at man skal føle sig som hjemme.

— — —

I det hela ansluter sig herr Gil-berg till den av herr Foss författade artikeln. På en punkt anmäler han emellertid reservation:

— — — dog er jeg ikke enig med Hr. Foss i hans *religiøse* Opfattelse af de li-turgiske Gudstjenester med »Laudes». Baade Præster og Sangere udførte den liturgiske Tjeneste smukt, men de reli-giøse Værdier, der maatte bundfælde sig i Troslivet, fik jeg dessværre ikke Del i; for mig virkede det hele søgt og katolsk og frastødende, navnlig fordi det savnede na-tionalt svensk Præg.

Den svenske Menighedssang var beta-gende, og de forskellige Kor ydede Sang, der gik til Hjertet og ofte bragte Taarer i Tilhørernes Øjne.

Herr Gilberg avslutar sin artikel sålunda:

Stævnet er endt; hvad har det lært os? Ja, det har lært os, at Svenskerne er langt forud for os med Hensyn til *Offervilje* for at højne Gudstjenesten med god Korsang. Præsterne er især ivrige og betragter ikke Sangen og Musikken som noget, der blot taaes, men er selv med og virker i Fælles-skab med Korledere og Organister for at danne baade frivillige og lønnede Kor af Menighedens Medlemmer. — I de fleste Landsbykirker i Sverige er der gode Or-geler med 2 Manualer og Pedal. Organist og Kantor er bedre lønnet end her i Dan-mark, og der arbejdes stadig paa at for-bedre deres Uddannelse. Ved stadig flere Kirker dannes faste Kor, og snart har hvert Stift sin Kirkekorforening. Korene er godt organiserede, og her har vi ogsaa noget at lære.

Naar jeg nu slutter denne lille og mangelfulde Omtale af Mødet i Linköping, finder jeg Anledning til at rette det Spørgs-maal til danske Organister og Kantorer: Skal vi ikke i Tilknytning til vor Forening paabegynde et Arbejde for at danne Kirke-kor ved vore Kirker og organisere disse Kor i Foreninger, omfattende hvert Stift?

*

Till sist må anföras följande om-
döme ur en artikel i »Tonekunst»
den 10 dec. 1927, författad av or-
ganisten i svenska kyrkan i Oslo
Erling Kjellsby. Han yttrar:

At man i Sverige har opnaad saa
smukke resultater i kirkemusikalsk hen-
seende, skyldes ikke bare entusiastiske
kirkemusikere og sangere, men ogsaa en
aktiv interessert geistlighed som har for-
staaelsen av liturgiens store betydning
naar det gjælder at forhøie gudstjenstens
skjønhed, uten at det derfor i mindste
maate forringer den centrale betydning av
ordet forkyndelse. Ikke mindst betydelig
er desuten den svenske almenhets store
interesse. Paa en av møtedagene i Lin-
köping var hver av 4 kirkemusikalske til-
stelninger i domkirken besøkt av 3—4 tu-
sen tilhørere.

Gudstjenestene i domkirken blev høi-
tidssunder som møtets deltagere sent vil
glemme. I sin store ærbødighet for kirken
og kirkens handlinger, staar de svenske
menighetslemmer høiere end os nordmænd.
Fra det øieblik hver og en, idet han kommer
ind i kirken, bøier sit hode i stille bøn,
gripes man av andagten og naar prestens
»Helig, helig är Herren Zebaoth . . .» og
videre »Herren är i sitt heliga tempel . . .»,
lyder ut over forsamlingen, da løftes sin-
dene til høimesse.

Den svenske menighetssang maa man
ogsaa beundre, der som en mægtig bølge
fyldte kirkehvælvet.

Forøvrig avholdt »Sveriges kyrkosångs-
förbund» en række konserter med frem-
førelse av en række herlige korsaker av
de gamle mestere: Bach, Händel, Præto-
rius og Palestrina, foruten korverker av
ældre og yngre svenske mestere.

Det var velgjørende at høre disse kir-
kekors ydelser, som var helt igjennem
præget av kirkelig kultur og stil. Stem-
merne smelte sammen til en fyldig, jevn
samklang, foredraget var rikt paa nuancer
og tekstuttalen *gjennemført god*.

Paa kirkesangens omraade har sven-
skene naad langt. Her har vi i Norge
endnu det lange lærret at bleke. Interes-
sen og viljen til at synge er tilstede og rundt
omkring i landet findes mange sangfor-
eninger, men smak og stilsans skorter det
paa. Enkelte spredte tiltak paa kirke-
sangen omraade røber at der nu burde
være jordbund for en opvaaknen. Men
skal det bli til noget, maa man likesom i
Sverige slutte sig sammen til et kirkesangs-
forbund. Dette maa da først og fremst
mønstre sine tropper, trække op linjer for
arbeidet som skal ha det maal for øiet at
virke for forstaaelsen av god, kultivert
kirkesang og desuten vaake over at der
arbeides i den retning.

Innen vor kirkemusiker-stand og geist-
lighet findes der mænd som kunde sætte
arbeidet igang bare tiltaket kunde faa sit
grep i dem.

Sällskapet Kyrkosångens Vänners verksamhet år 1927.

I.

Centralkommittén höll sitt årssam-
manträde i Stockholm den 10 jan., för
vilket förut i denna tidskrift redogjorts.
Den stora händelsen under det gångna året
har ju den minnesrika kyrkosångshög-
tiden i Linköping varit, för vilken också
utförligt redogjorts. Förnyad ansökan hos
Kungl. Maj:t har gjorts om anslag för
kyrkosångsrörelsen ur inflytande lotteri-
medel, i första hand till utgivande av kyrko-
musikalisk litteratur och liturgiska doku-
ment, kyrkomusikaliska fortbildningskur-
ser för präster och organister, ekonomiskt
understöd för denna tidskrift m. m. Cen-
tralkommitténs anhållan hos riksantikva-
rien om nödig hänsyn till kyrkokörens

tillbörliga utrymme på orgelläktaren vid
kyrkorestaureringar och nybyggnader har
av honom beaktats med löfte om nödig
hänsyn till nämnda önskemål. Till rikets
domkapitel skulle vördsam anhållan stäl-
las att till församlingarnas präster, orga-
nister och kyrkoråd rikta uppmaning att
minst vart tionde år utöva tillsyn å kyrko-
orglarnas stämning och revidering. Tan-
ken på en hela riket omfattande »Kyrko-
sångens dag» har överlåtits till närmare
utformande åt en kommitté, bestående av
musikdirektörerna D. Åhlén och A. Andrén
samt komminister Adell, i samråd med
kyrkosångsförbundets centralråd.

Centralkommitténs räkenskaper för
1927 äro reviderade och upptaga i sam-
mandrag följande poster: